

НАУКОВИЙ ВІСНИК

ЧЕРНІВЕЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Випуск 576

Педагогіка
та
психологія

**НАУКОВИЙ
ВІСНИК**

ЧЕРНІВЕЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Рік заснування 1996

Випуск 576

**Педагогіка
та
психологія**

Збірник наукових праць

Чернівці
Чернівецький національний університет
2011

У збірнику вміщено матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ ТА ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ФАХІВЦІЯ В СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ ХХІ ст» (19-22 жовтня 2011 року, м. Чернівці).

Вип. 576. Педагогіка та психологія. – Чернівці: Чернівецький нац. у-т, 2011. – 208 с.

Naukovy Visnyk Chernivetsoho Universitetu: Zbimik Naukoveh Prats. Vyp. 576. – Chernivtsi, 2011. – 208 p.

Редколегія випуску:

- Руснак І.С.*, доктор педагогічних наук (науковий редактор)
Іванчук М.Г., доктор психологічних наук (перший заступник наукового редактора),
Хомич Л.О., доктор педагогічних наук (заступник наукового редактора),
Бизар Г.П., кандидат педагогічних наук (відповідальний секретар),
Завгородня Т.К., доктор педагогічних наук,
Лисенко Н.В., доктор педагогічних наук,
Філінчук Г.Г., доктор педагогічних наук,
Бурлачук Л.В., доктор психологічних наук,
Максименко С.Д., доктор психологічних наук,
Титаренко Т.М., доктор психологічних наук,
Васютинський В.О., доктор психологічних наук,
Коваленко А.Б., доктор психологічних наук,
Зварич І.М., доктор філологічних наук,
Кокочук Г.І., доктор медичних наук,
Петрюк І.М., кандидат педагогічних наук,
Радчук В.М., кандидат психологічних наук,

Друкується за ухвалою вченої ради
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича

Свідчення Міністерства України у справах преси та інформації
№ 15751-4223Р Серія КВ від 12.10.2009 р.

Загальнодержавне видання

Збірник входить до переліку наукових видань ВАК України
Постанова президії ВАК України від 26 травня 2010 р. №1-05/4
(Бюлетень ВАК України. – 2010. – № 6)

Катерина Бабко
(Київ)

КРИТЕРІЇ ПРОЯВУ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА

Постановка проблеми... Винятково важливим у соціальній педагогіці є високий професіоналізм тому, що ця діяльність належить до типу професій «сподина-людина». Від рішень фахівців часто залежать долі клієнтів і їхніх родин, їх діяльність частково побудована на судженнях оточуючих, а характер роботи такий, що її результати не можуть бути прогнозовані з повною точністю. [9, с. 10].

Стиль поведінки соціального педагога, обумовлений сукупністю його особистісних якостей, його ціннісними орієнтаціями, інтересами, впливає на систему відносин, які він формує з колегами, адміністрацією.

Можна спостерігати, що одним соціальним педагогам вдається порівняно легко переборювати конфліктні ситуації, інші почувають себе в них дискомфортно; одні більш уміло вирішують проблеми з багатослівними, занадто балакучими клієнтами, інші швидше «знаходять мову» із відлюдними і мовчазними. [9, с. 12].

Завдячуючи притаманним лідерським якостям соціальний педагог зможе привертати та втримувати увагу, зацікавлювати, ефективніше вирішувати конфліктні ситуації, переключатися та керувати своїми емоціями.

Аналіз останніх досліджень.... Дослідженням феномену лідерства досить давно займаються багато вітчизняних та зарубіжних науковців.

Теоретичну основу нашого дослідження становлять ідеї та наукові узагальнення таких сучасних науковців як: Андреева Г.М., Бондар С.П., Бондаренко С.Ю., Братусь І., Вакуленко В. М., Вежевич Т.Е., Волкова Т.В., Доценко Н., Гулевська – Черниш А., Донцов А.І., Єршов А.А., Жеребова Н.С., Зуб А.Т., Капська А.Й., Карлова О.А., Кете де Врис М., Кіреєва І.В., Коляда М.Г., Кристофер Е., Кухта Б., Левко А.І., Лесечко М.Д., Лутошкін А.Н., Максименко С.Д., Мамчур Н.С., Мардахасєв Л.В., Мартинєць Л.А., Нагаєв В., Ольшанський Д.В., Орел В.В., Осовська Г.В., Петриненко Л.О., Петровський А.В., Рибалка В.В., Рудницька Р.М., Скорик О.С., Скрипченко О.В., Смирнов С.Г., Смольков В.Г., Столяренко Л.Д., Турська О.В., Ушанський Л.І., Чемерис А.О., Шевандрин Н.І., Шпалінський В.В., Шульга Л.А., Ягоднікова В.В.

Аналіз інших політичних, соціологічних, психолого-педагогічних літературних джерел свідчить про те, що проблема лідерських якостей відображена в багатьох дослідженнях та працях в різних аспектах але в жодному із знайдених теоретичних джерел не було знайдено розкритим питання про важливість лідерських якостей саме у соціальних педагогів.

ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ВАЛЕОЛОГІЧНИХ ЗНАТЬ НА РІВНІ ФУНКЦІЇ ЧЕРЕЗ ВАЛЕОЛОГІЗАЦІЮ МАТЕМАТИКИ ТА АЛГЕБРИ В ОСНОВНІЙ ШКОЛІ

Постановка проблеми: Актуальність теми зумовлена тим, що не зважаючи на поширений рух «Шкіл сприяння здоров'ю», запровадження інноваційних моделей, педагогічних технологій щодо сприяння формування, зміцнення, збереження, відновлення і передачу наступним поколінням (ФЗЗВП) здоров'я здорової особистості, якість валеологічних знань учнів характер-ризується низьким рівнем їхньої системності у багатьох загальноосвітніх школах. Не зважаючи на плідну роботу вчителів, адміністрації у ракурсі формування індивідуальної системи валеологічних знань, не завжди вдається здійснити процес валеологізації навчально-виховної роботи школи на належному рівні, навіть під час викладання шкільних дисциплін валеологічного спрямування.

Аналіз досліджень та публікацій. Дослідження даної проблеми висвітлюються в роботах таких вчених, як М.В.Гриньової, М.С.Гончаренко, Л.С.Вашенко, Т.Є.Бойченко, П.К.Анохіна, М.І.Пирогова, М.О.Сухомлинського, І.В. Малафійка та ін.

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Виникає дилема: чи є доречним здійснення валеологізації математики та алгебри в основній школі для виховання валеологічно грамотного учня і яким чином від неї може залежати процес формування індивідуальної системи валеологічних знань?

Формування цілей статті. У даному дослідженні ми хочемо розкрити особливості процесу формування індивідуальної системи валеологічних знань учнів середньої ланки на рівні функції через валеологізацію математики та алгебри, що викладаються в основній школі.

Виклад основного матеріалу. Валеологія, як інтегративна система наукових знань, включає в себе комплекс таких наук та систем фундаментальних знань, як філософія, біологія та ін. [5, 3-4]. До неї входять інтегровані курси «ОБЖ», «Природознавство», «Математика і інформатика» тощо. Отже, валеологічні знання – це комплекс знань про здоров'я людини і всі чинники, що на нього впливають, – біологічні, екологічні, соціальні, етнічні; норми, навички здорового способу життя (ЗСЖ) і трансформація їх у переконання, інші регулятори практичної валеологічної свідомості й стереотипи поведінки.

Нова екологічна свідомість кардинально міняє поведінку людей по відношенню до природи. Природне середовище не належить окремим людям, партіям, державам. Вона володіє загальнолюдською цінністю. Звідси екологічна свідомість також в своїй основі має загальнолюдські цінності.

Висновки. Отже, підсумовуючи аналіз досліджень структури екологічної свідомості, потрібно відзначити певну різноплановість у поглядах щодо її компонентів та відсутність єдиних концептуальних рамок для її тлумачення. Зважаючи на усе вищезгадане, можна зауважити, що необхідність психологічного дослідження проблеми екологічної свідомості зумовлена потребою формування екологічно орієнтованої особистості. Психологічні аспекти формування екологічної свідомості стосуються її структури, яка нас кірзно пронизує цілісну особистість студента.

Список літератури

1. Дерябо С.Д., Ясвин В.А. Экологическая педагогика и психология. – Ростов – на – Дону: Издательство «Феникс», 1996. – 480 с.
2. Людина і світ. Вступ до екологічної психології: Навч. посіб. – Д., 2006. – 144 с.
3. Львовичкіна А.М. Основи екологічної психології. – К.: МАУП, 2004. – 136 с.
4. Салтовський О.І. Основи соціальної екології: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004. – 332 с.
5. Кравченко С.М., Косинський М.В. Екологічна етика і психологія людини. – Львів: Світ, 1992. – 104 с.
6. Гісмагов Ф.А. Екологічна компонента у культурі педагога // Проблеми освіти. – К.: ІЗМН, 1996. – Вип. 4 – С. 30-2.

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто питання формування екологічної свідомості особистості у психолого-педагогічному контексті. Досліджено сутність екологічної свідомості та проаналізовано різні підходи до трактування цього поняття в науковій літературі.

АННОТАЦИЯ

В статье рассмотрены вопросы формирования экологического сознания личности в психолого-педагогическом контексте. Исследуется сущность экологического сознания и анализируются различные подходы к трактовке понятия в научной литературе.

SUMMARY

The article deals with the problem of forming ecological sense in the psychological and pedagogical context. The author investigates the essence of ecological sense and the analysis of the various approaches to the treatment of concepts of «ecological sense» in scientific literature.

Як відомо, валеологічні знання мають багато аспектів: педагогічний, філософський, екологічний, математичний, біологічний, валеологічний і т.д. Наприклад, валеологічний – оздоровчий, сприяє довголіттю, продукуванню нових знань про ФЗЗВП здоров'я, забезпеченню умов щодо запобігання виникнення хвороб [2] тощо. Математичний – це знання, що базуються на математичних поняттях, теоріях, методах і застосовуються у валеологічній освіті дія визначення «кількості» та «якості» здоров'я людини-групи людей-популяції. Останній допомагає визначати валеологічний моніторинг індивідуального здоров'я на уроках «Основ здоров'я», «Основ безпеки життєдіяльності», «Основ валеології» і є необхідним елементом у формуванні системи індивідуальних знань в процесі валеологізації математики та алгебри в основній школі.

Валеологізація – це плідна, цілеспрямована валеологічна (оздоровча) робота усієї школи, що спрямована на гармонійний розвиток здорової особистості через навчальні та виховні аспекти. Вона може базуватися на різних підходах: інтерактивному, інноваційному, індивідуальному, системно-структурному, диференційному. Найкращим є – системний (якісний), що допоможе учневі отримати базу системних знань, умінь, навичок про безпечне, здорове, щасливе життя в суспільстві, так як передбачає розгляд будь-якого об'єкту дослідження через призму системи. Якість – це система, яка описується усіма функціонально-морфологічними характеристиками (системоутворювальний чинник, рівень ієрархії, функція, елементи, структура, емерджентна властивість системи з її реляційним впливом) [3]. Знати систему – означає знати усі її характеристики.

Отже, оптимальною формою організації валеологічних знань є система. Якщо усі навчальні програми з шкільних дисциплін, методичні посібники, розробки будуть орієнтувати вчителя на формування в учнів системи знань, тоді отримані учнями знання будуть системними. Для цього необхідно створити модель системи валеологічних знань у свідомості усіх учасників навчально-виховного процесу [6]; розробити психолого-педагогічні основи формування системи, системності знань в учнів і проблемної методики навчання при викладанні базових дисциплін.

В основі формування системності валеологічних знань лежить поетапне складання розумової мозаїки систем «здоров'я», «валеологічні знання», «процес», «індивідуальне надбання учня», які має усвідомлювати кожен учасник навчально-виховного процесу в основній школі. Це вихідне положення нашого дисертаційного дослідження було покладене в основу робочої гіпотези.

На першому етапі нашого дослідно-експериментального вивчення формування системи валеологічних знань завдання полягало в тому,

щоб під час вивчення «Основ валеології», «Основ здоров'я» виробити в учнів експериментальних класів розуміння системи як особливої форми цілісності та власне системи валеологічних знань. З цією метою учнів експериментальних класів (5-9 кл.) знайомили з цілими і нецілими об'єктами. Їм було запропоновано велика кількість прикладів, не пов'язаних з якимось одним навчальним предметом. Наприклад, розібраний велосипед і велосипед зібраний, як ціле. Стіл, телевизор та будь-який складний об'єкт. Певна сукупність деталей, вузлів, частин, блоків, механізмів утворюють не ціле, яке не має ніякого призначення, що не виконує ніякої функції. Ні для кого воно не становить ніякого інтересу. І зовсім інша справа, коли ці частини, деталі, вузли тощо так з'єднані між собою, що вони утворюють певне ціле, яке виконує або може виконувати певну функцію, має своє призначення, зв'язане з іншими об'єктами такого роду і т.д.

Відповідно прозвучало завдання № 1: «Частини, вузли, з яких складається велосипед, лежать на землі, вони не з'єднані між собою і утворюють лише кучу металобрухту. Ці ж самі вузли, частини з'єднані між собою відповідно до їхнього функціонального призначення утворюють ціле, ім'я якому – велосипед. Назвіть найістотнішу властивість цих двох матеріальних утворень».

Відповідь: а) велосипед, який було зібрано з цих вузлів має своє призначення: людина на нього може сісти і поїхати, тобто такою властивістю є функціональність (95% правильних відповідей), б) набір деталей не має ніякої функціональності (94% правильних відповідей). Ми виявили, що школярі експериментальних класів були краще підготовлені до сприймання системи як цілого.

Другий етап формувального експерименту був пов'язаний із освоєнням системи як цілого, її функціонально-морфологічних компонентів. Учні дізналися, що будь-яка система складається з частин, елементів, що вони між собою взаємодіють або взаємозв'язані, що дуже важливий той порядок, в якому елементи між собою взаємодіють, що внаслідок цього виникає ціле – система, яка має властивість, якої не має жоден елемент окремо, що функції елементів утворюють функцію цілого, що це ціле якимось чином діє на елементи, з яких воно складається. Для прикладу, зупинимося на процесі формування індивідуальної системи валеологічних знань на рівні функції. Він відбувається у вигляді суб'єктно-об'єктної взаємодії, в якій суб'єктом є учень зі своїм валеологічним досвідом, а об'єктом – модель системи валеологічних знань як предметно-змістова цілісна конструкція. Спосіб взаємодії – порівняння. Взаємодіючі об'єкти мають спільну властивість, спільний канал зв'язку: модель системи валеологічних знань (теоретична конструкція) проструктурована на основі функціонально-морфологічної

системної структури (ФМСС), яка наповнена теоретичними валеологічними знаннями. Учень, з іншого боку, володіє знаннями ФМСС, а також має певний валеологічний досвід, основу якого створює система «здоров'я». Першим кроком у процесі формування індивідуальної системи валеологічних знань є забезпечення відображення у свідомості учня визначного місця валеологічних знань про індивідуальне та соціальне здоров'я на основі взаємодії (порівняння) – рівня ієрархії моделі теоретичної валеологічної системи. Другий крок – визначення функції індивідуальної валеологічної системи. Розглянемо його більш детально.

Цей компонент – «функція» визначає призначення не лише кожного елемента системи, але й усієї цілісної системи. Якщо виходити з того, що компоненти індивідуальної системи це – знання про духовне, фізичне, психічне і соціальне здоров'я, то функція знань про фізичне здоров'я полягає в тому, щоб бути носієм інформації про фізичні можливості конкретного учня. Це знання дає людині можливість визначитись, в якому напрямі слід розвивати фізичну складову здоров'я, які фізичні задатки і здібності розвивати до рівня, яким володіє кожна нормальна людина, а в якому працювати над досягненням максимально можливого результату, сумірного з результатом професійного спортсмена. Функція соціальної складової полягає в тому, щоб конкретний учень на фоні інформації про соціальні хвороби (наркоманія, ожиріння, туберкульоз тощо) «бачив» свій статус «здорової» людини. Відомо, що в Україні тютюнове захоплення вбиває за рік більше 120 тис. людей, це майже в 11 разів більше, ніж загинуло за 7 років афганської війни (близько 14 тис). Таку інформацію необхідно подавати учневі для роздумів. Отже, загальна функція соціального здоров'я – бути носієм психологічного бар'єру не сприйняття конкретної із соціальних хвороб.

Щодо психічної складової здоров'я – це знання кожним індивідом свого внутрішнього світу (міміка, жести, інтонація, дії, вчинки) і вміння ним керувати. Функція психічного здоров'я – бути носієм механізму формування психічної готовності до дії, адекватної зовнішнім і внутрішнім чинникам.

У чому виявляється функція духовного здоров'я? Духовність може бути оцінена мірою впливу деякої ідеальної, світоглядної, життєстверджуючої ідеї на ставлення і поведінку людей.

Таким чином функція індивідуальної валеологічної системи полягає в тому, щоб бути засобом і знаряддям зміцнення індивідуального здоров'я. Головне завдання індивідуальної валеологічної системи знань – мобілізація власних зусиль (духовних, психічних: розумових, емоційних) на зміцнення здоров'я.

Якою є функція індивідуальної системи валеологічних знань? Здоров'я людини – це необхідна умова для того, щоб досягти вершини свого «я», щоб здійснились її мрії. З метою визначення місця валеологічних знань про здоров'я у світогляді учня (5-9 кл.) ми використувували різні завдання під час вивчення «Основ здоров'я», «Основ валеології», «Основ безпеки життєдіяльності».

1.3 преси відомо, що в американських школах підлітки дуже часто вдаються до зброї – просто розстрілюють своїх однокласників і вчителів. Про що це свідчить? *Відповідь:* про бездуховність та психічні розлади учнів.

2. Чи знаєте ви, які фізичні задатки і здібності маєте розвивати, щоб бути здоровими?

3. Яке у вас ставлення до вживання алкоголю, тютюну та ін. наркотичних речовин? *Відповіді:* а) просто негативне; б) винятково негативне; в) так собі; г) кому що подобається; д) а чому б і не спробувати.

4. Назвіть ту головну ідею, положення, яка обов'язково присутня в будь-яких ваших вчинках чи діях, або який принцип є найголовнішим: а) скрізь і всюди бути чесним; б) обов'язково бути доброзичливим; в) віра в Бога; г) добро завжди перемагає зло; д) ваш варіант відповіді.

5. Допишіть речення. Зміцнювати здоров'я -- це... Цю означає це твердження?

6. Коли ми стверджуємо, що знання валеології допомагає нам зміцнювати здоров'я, то це означає, що: а) я знаю, що таке здоров'я, яка його ціна для мене, знаю як і що робити щоб його зберегти, б) не знаю нічого про те, як зберегти своє здоров'я, в) знаю як зберегти здоров'я, але нічого для цього не буду робити самостійно, г) мені нічого не допоможе знання валеології про зміцнення здоров'я.

Далі розглянемо більш докладно запитання-відповіді, що були подані на тематичну атестацію з математики (5-6 кл.) та алгебри (7-9 кл.) і мали валеологічне наповнення [1; 4; 7] в процесі валеологізації цих дисциплін.

1. Використовуючи підручники з математики випишіть валеологічні поняття, слова, речення, які зустрічалися в процесі розв'язання задач.

Відповіді: 5 клас. Варення, п'явки, мед, банани, алельсини, яблука, груші, туристи, малина, мухомори, гриби, горішки, сир, риболовля, тістечко, велосипедисти, молоко. 6 клас. Кокосові горішки, соняшник, кукурудза, волошки, ромашки, рис, ячмінь, крохмаль, пиріг, сливи, спортивні секції, дерева, гриби, телефільм, молоко-вершки, цукрові буряки-цукор, яблука-яблучне пюре, чайний лист-чай, урок фізичної культури-стрибок, добова потреба в їжі (сніданок, другий сніданок, обід, вечеря).

2. Які валеологічні слова найчастіше зустрічалися при вивченні математики у 5-6 класах (класифікуйте їх за спорідненими зв'язками, спільним значенням, функцією). *Відповідь:* горіхи-горішки; гриби-мухомори-гриби; молоко-молоко; яблука-яблука.

3. Використовуючи підручник з алгебри за 8 кл. прочитайте 398 задачу на стор. 154. Виберіть валеологічні слова, запишіть їх. Чому корисно працювати не тільки бджілкам але й людям? Діяльність бджілок розумова чи фізична? Як правильно чергувати працю з відпочинком школярам вашого віку? Назвіть функцію розумової та фізичної праці.

4. Із запропонованого валеологічного словосполучення (згрямавпи-гай-танцювали-раді-деревах-веселий регіт-гуло) виберіть слова, що: а) сприяють зміцненню психічного здоров'я, б) сприяють зміцненню фізичного здоров'я, в) погіршують фізичне, духовне, психічне здоров'я. *Відповідь:* а) веселий, раді; б) танцювали; в) регіт, гуло.

5. Алгебра за 8 клас, стор. 160. У математичній науці використовують поняття «функція», що означає: а) правильно дослідити, виявити формулу певної області знань, б) правильно дослідити, виявити певні відповідності між змінними, в) правильно дослідити, виявити таблицю певної математичної задачі. Дайте відповідь. Назвіть функцію серця і серцево-судинної системи людини. Поясніть відмінність математичної та валеологічної функції. *Відповідь:* б). скоротливість (насосна); гемодинамічна (рух крові по організму через мале і велике коло кровообігу).

6. Алгебра за 9 кл., стор. 210. У математиці задають функції найчастіше: а) формулами, таблично або графічно, б) колом, квадратом, еліпсом, в) олівцем, гумкою, циркулем. *Відповідь:* а).

7. Алгебра за 9 кл., стор. 281, задача 322. Група математиків Н. Бурбакі вважала що «Функція – це відношення, при якому кожному елементу області відправлення відповідає рівно один елемент області прибуття». Якою є функція м'яса для людини? *Відповідь:* постачання... людей білками тваринного походження.

8. Чим відрізняється функція прикладної математики від функції системи, що досліджується на уроках валеології, біології, основ здоров'я, основ здоров'я і фізичної культури? Чим відрізняються системи лінійних рівнянь від системи валеологічних знань? *Відповідь:* змістом визначення самого поняття, сукупністю змісту, створеної моделі, системи.

9. Математичними моделями бувають: а) малюнки, схеми, таблиці, б) квадрат, коло, куб, лінійний відрізок, в) функції, рівняння, нерівності, їх системи. *Відповідь:* в).

Висновки. Отже, здійснення валеологізації математики та алгебри в основній школі для виховання валеологічно грамотного учня є доречним, необхідним елементом міжпредметного зв'язку на початковій

стадії формування індивідуальної системи валеологічних знань, так як сприяє їхній системності у кінцевому результаті. Разом з тим без валеологізації усіх шкільних дисциплін важко сформувати індивідуальну систему валеологічних знань. А без математики та алгебри просто не можливо ФЗЗВІ! здоров'я кожного індивіду так як вони сприяють виробленню настанови на ведення ЗСЖ, вчасне корегування стану різних видів здоров'я через валеологічний моніторинг (ведення «Паспорта здоров'я», «Щоденника самоконтролю», «Визначення рівня соматичного здоров'я учня тощо).

Список літератури

1. Бевз Г.П. Алгебра: Підручник для 7-9 кл. / [Г.П. Бевз]. – 4-те вид. – К.: Освіта, 2003. – 303 с.
2. Бойченко Т.С. Абетка здоров'я / [Т.С. Бойченко]. – К.: Освіта, 1997. – 71 с.
3. Малафійк І.В. Системність – якість знань / [І.В. Малафійк]. – Рівне: РДГУ, 2008. – 383 с.
4. Мерзляк А.Г., Полонський В.Б., Якір М.С. Математика: Підручник для 5 класу / [А.Г. Мерзляк, В.Б. Полонський, М.С. Якір]. – Х.: Гімназія, 2005. – 288 с.
5. Мохнач Н.Н. Валеологія. Конспект лекцій / [Н.Н. Мохнач]. – Ростов н/Д: «Фенікс», 2004. – 256 с. (Сесія без депресии).
6. Шевчук О.А. Орієнтація школярів на здоровий спосіб життя через систему валеологічних знань / О.А. Шевчук // Психологія і педагогіка: наукові записки [Національної Острозької Академії: зб. наук. праць]. – Острог, 2002. – Вип. 3. – С. 487-494.
7. Яценко Галина, Кравчук Василь. Математика. Підручник для 6 класу / [Галина Яценко, Василь Кравчук]. – Тернопіль: підручники і посібники, 2006. – 272 с.

АНОТАЦІЯ

Процес формування індивідуальної системи валеологічних знань на рівні функції через валеологізацію математики та алгебри в основній школі. У статті розкриваються проблеми формування індивідуальної системи валеологічних знань учнів 5-9-х класів основної школи на рівні функції у процесі валеологізації математики та алгебри.

АННОТАЦІЯ

Процесс формирования индивидуальной системы валеологических знаний на уровне функции через валеологизацию математики и алгебры в основной школе. В статье раскрываются проблемы формирования индивидуальной системы валеологических знаний учащихся 5-9-х классов основной школы на уровне функции в процессе валеологизации математики и алгебры.

SUMMARY

The process of the creation of an individual system of valeological knowledge on the level of its functioning via valeologization of Mathematics and Algebra in secondary schools. The article is devoted to the problems of the creation of an individual system of valeological knowledge of the pupils of the 5th and 9th forms in secondary schools on the level of its functioning in the process of the valeologization of Mathematics and Algebra.

ЗМІСТ

<i>Бабко Катерина.</i> Критерії прояву лідерських якостей майбутнього соціального педагога	3
<i>Барна Любов.</i> Підготовка вчителів біології в інститутах народної освіти України	8
<i>Богданюк Антоніна, Ямбор Ганна.</i> Сутність виховного ідеалу в українській народній педагогіці	14
<i>Гаврютіна Наталія.</i> Поняття та принципи педагогічного супроводу в сучасній дошкільній освіті	20
<i>Генік Марія.</i> Формування духовних цінностей молодших школярів як відповідь суспільства на глобальне зниження моральності людини ХХІ ст.	23
<i>Гордійчук Оксана, Басенко Тетяна.</i> Цінність педагогічного артистизму в професійно-особистісному становленні майбутнього вчителя початкових класів	28
<i>Дідух Ірина.</i> Модель пластового виховання: зміст, принципи, методи, форми (Галичина, 20-ті роки ХХ століття)	35
<i>Довгань Наталія.</i> Мета і завдання розробки програми розвитку психологічної готовності вихователів до роботи з обдарованими дітьми	45
<i>Дудіцька Світлана.</i> Мотиваційні потреби учнів 5-11 класів до занять з фізичної культури	52
<i>Іванчук Марія, Чорней Ірина.</i> Готовність до інноваційної виховної діяльності як складова професійної компетентності учителя сучасної початкової школи	58
<i>Канлуш Ірина.</i> Професійна ідентичність майбутніх фахівців інженерно-технічного профілю як об'єкт теоретичного аналізу	67
<i>Караманов Олексій.</i> Формування соціального досвіду дитини засобами музейної педагогіки	75
<i>Карпенко Ганна.</i> Відносницький підхід до виховання морально-етичної позиції старших підлітків	81
<i>Кміть Ірина.</i> Психологічна культура майбутньої медичної сестри: аналіз проблеми і перспективи формування	85
<i>Коваль Вадим.</i> Соціальний педагог як організатор соціалізуючого процесу неювновітніх правопорушників у пенітенціарних установах	90
<i>Кравець Надія.</i> Нові підходи до організації пізнавальної діяльності дошкільників у природному довкіллі	95
<i>Круковська Ірина.</i> Етичний аспект діяльності медичного працівника	102

<i>Левченко Яна.</i> Роль визначення поняття «Професійна спрямованість особистості» у педагогічній підготовці майбутнього вчителя	107
<i>Лемко Галина.</i> Дидактичний аспект підготовки вчителів для українських народних шкіл західного регіону міжвоєнного періоду	115
<i>Матішак Маріанна.</i> Підготовка майбутніх учителів до формування етнокультурної компетентності молодших школярів	122
<i>Попчук Олена.</i> Формування професійної культури майбутніх фахівців у вищих навчальних закладах з позицій практико-орієнтованого підходу	129
<i>Постригач Надія.</i> Розвиток ідей Європейського виміру в структурах вищої освіти Європи	134
<i>Равчина Тетяна.</i> Внесок викладача у процес професійного формування майбутніх педагогічних кадрів системи вищої освіти у контексті сучасних викликів	143
<i>Руснак Іван.</i> Особливості підготовки майбутніх учителів початкової школи в умовах модернізації освіти	149
<i>Ситник Наталія.</i> Роль Торонгонського Інституту професійного розвитку вчителів у формуванні педагогічних кадрів в Україні	158
<i>Січко Тетяна, Федик Тетяна.</i> Внесок М.І.Пирогова у формування багатоступеневої системи освіти у державі	166
<i>Стихун Наталія.</i> Театральне мистецтво як одна із психолого-педагогічних засад у професійній підготовці майбутнього вчителя	174
<i>Ткаченко Олена.</i> Вимоги до викладачів ВНЗ (70 – 80-ті роки ХХ століття)	182
<i>Хромченкова Наталія.</i> Формування відповідальності майбутніх учителів до педагогічної діяльності як проблема педагогіки вищої школи	186
<i>Шевчук Кристина.</i> Особливості формування у студентів екологічної свідомості	192
<i>Шевчук Олена.</i> Процес формування індивідуальної системи валеологічних знань на рівні функції через валеологізацію математики та алгебри в основній школі	199

Збірник наукових праць

Вип. 576: Педагогіка та психологія

Літературний редактор *Лукул О.В.*
Комп'ютерний набір та верстка *Ситник Н.І.*

Науковий вісник Чернівецького університету:
Збірник наукових праць.

Вип. 576. Педагогіка та психологія. – Чернівці: Чернівецький
нац. у-т, 2011. – 208 с.

Naukovy Visnyk Chernivetsoho Universitetu: Zbirnik Naukoveh Prats.
Vyp. 576. – Chernivtsi, 2011.

Підписано до друку 19.10.2011. Формат 60 x 84/16.

Папір офсетний. Друк різнографічний. Ум.-друк. арк. 11,38.

Обл.-вид. арк. 12,24. Тираж 100. Зам. 3-153п.

Видавництво та друкарня Чернівецького національного університету
58012, Чернівці, вул. Кошобинського, 2

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №891 від 08.04.2002 р.